

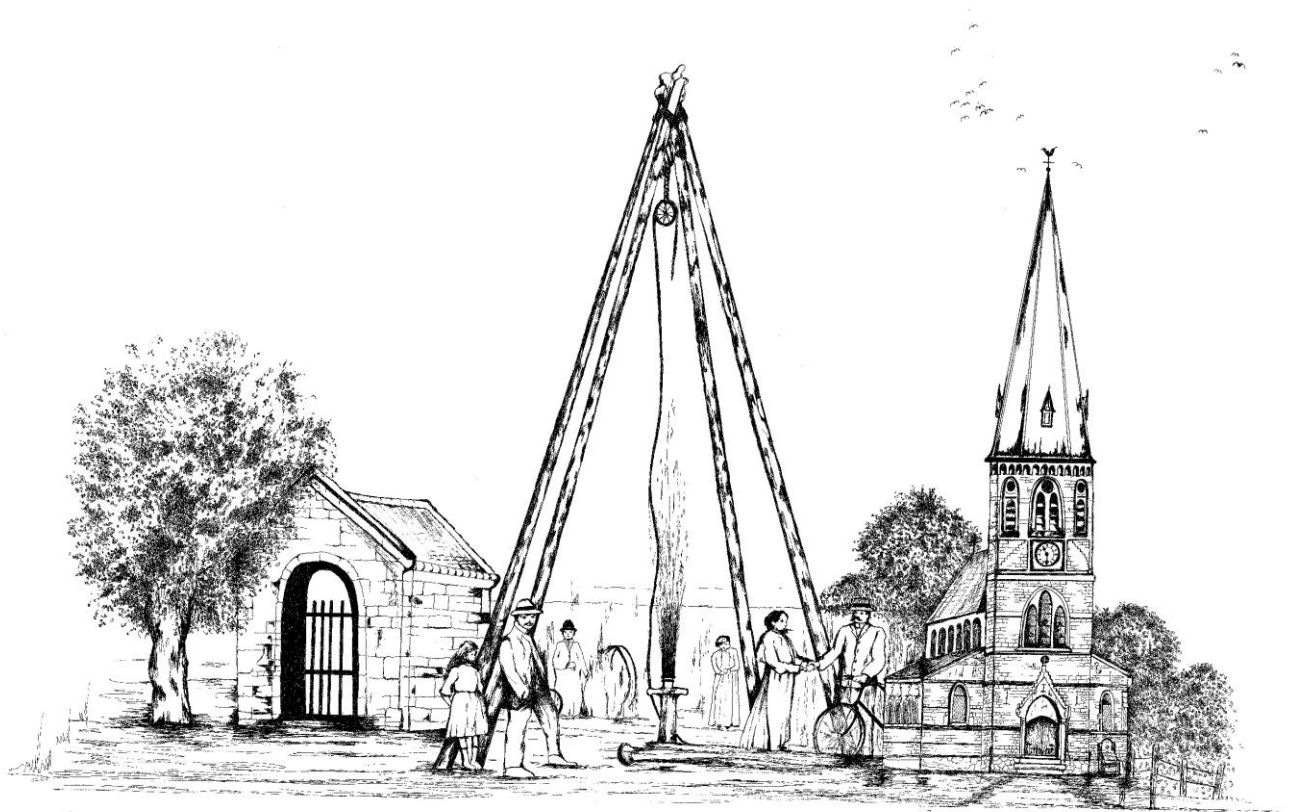
3630 Maasmechelen

België – Belgique

P.B-P.P

P 916776

Heemkring 't oude grimbiaca
Schoolstraat 17 - 3630 Maasmechelen
Tel.nr. 089/ 76 29 68 en 0494-891564

10 EXTRA EDITIE
'T OUDE GRIMBIACA
B-3630 MAASMECHELEN

5 - 2015

Verantwoordelijke uitgever: Dubois Carlo, Engelstraat 7, B-3630, Maasmechelen

Inhoudsopgave

- 2 Hub Terwingen.
- 3 Grimbiaca
- 4 Voor zover bekend is, zijn er in Opgrimbie op enkele plaatsen vondsten gedaan.
5. Vondsten volgens Leo Wampers
- 6.. Een mesolithische site in Opgrimbie
7. Ria Baccus.
8. Lieve Claessen
9. Uit Het algemeen belang van 1890-1900
10. Albert Bastings
- 11 @jean

Bestuursleden

Voorzitter: Carlo Dubois, Engelstraat 7, Opgrimbie tel.089 –762968

E-mail : ford.rs200@gmail.com

Secretaris: Alojz Rak, Schoolstraat 17, Opgrimbie tel.0494-891564

E-mail : lojzerak@live.be

Penningmeester: Guido Vranken, Zavelbosstraat 18, Eindhout 2430

E-mail : guido.vranken@hotmail.com

Activiteiten 2015 in het Wijkcentrum Hoekstraat 1

Elke eerste maandag van de maand info - avond van 18.00 – 22.00 uur, ingang zijkant Wijkcentrum Hoekstraat 1 Opgrimbie, foto's en documenten scannen we in of fotograferen wij. Tevens kunnen vanaf nu VHS videobanden omgezet worden naar DVD.

Voorwoord

Voor u ligt reeds de tiende editie van ons heemkundig tijdschriftje 't oude grimbiaca. Na een mooie maar winderige zomerdag, tijdens kunst in de straat, heeft Opgrimbie wederom kunnen genieten van een tijdelijke tentoonstelling, handelend over kunstenaars in Opgrimbie. Bij deze zoektocht door ons dorp zijn wij op verschillende plaatselijke kunstwerken uitgekomen. Tevens zijn wij aan voldoende informatie over dat bestaande kunstwerk gekomen. Met dank aan onze dorpsgenoten. Deze plaatselijke kunstwerken zullen wij zeker via deze uitgave meerdere malen aan bod laten komen. Deze editie zal tevens in teken staan van de tentoonstelling Motta Campania, op deze tentoonstelling zullen alle stukken die gevonden werden op de mottenkamp tentoongesteld worden. Maar zoals gewoonlijk vergeten ze in Maasmechelen Opgrimbie die eveneens een rijkdom heeft gekend aan Romeinse archeologische stukken die in de jaren 1960 tot 1970 gevonden zijn in ons dorp. Daarom hierover meer uitleg

Voorzitter Carlo Dubois

Hub Terwingen

Grimbiaca

Vóór 1851 vormde Daalgrimbie één heerlijkheid met Mechelen en dus was Opgrimbie gescheiden van Daalgrimbie. Daarom zullen we eerst over de geschiedenis van Opgrimbie handelen, daarna over Daalgrimbie.

De naam "Opgrimbie" heeft in de loop der eeuwen weinig geschiedenis doen schrijven, alhoewel we toch reeds in de 13e eeuw, nl. 1221 de naam "Grimbede" als oudste benaming terugvinden. De uitgang "-ede" bleef lange tijd onveranderd, enkel "Grimb-" varieerde in "grymb" en "gremb".

In de 14^e en de 15^e eeuw vinden we samen met de vorm "Grimbede" ook "Grimbij" en "Grembij" en ook reeds "Grimmij" en "Gremmij".

Tot voor een tiental jaren zegden de inwoners van Opgrimbie : "Grimmie", meer aansluitend bij het gezegde van de inwoners van Rekem. De mensen van Daalgrimbie spraken van "Gremmen" (met een doffe e) gelijk die van Mechelen. Want Daalgrimbie vormde gedurende vele eeuwen één heerlijkheid met Mechelen. Na 1851, wanneer Op- en Daalgrimbie verenigd waren, had men "Op" moeten weglaten en werd het dorp "Grimmie" geheten. Deze benaming wordt door vele Maaslanders heden nog vaak gebruikt. De kinderen in de school leerde men de naam "Opgrimbie".

De benaming "Grimbie" wordt uitgelegd als zijnde een samenstelling van "Grint" en "beide". Onder beïnvloeding van Grimbergen en Grembergen zou het betekenen : woning of een verblijf op de grint. .

In 1239 vinden we de naam "Grimbedde" terug, wat kan betekenen "bergen van grint" of "een bed of bedde van grint". Doch aan deze verklaring hebben we weinig of geen houvast daar deze benaming slechts éénmaal werd teruggevonden.

We kunnen de etimologie van "woning" of "verblijf op de grint" moeilijk aannemen omdat "beide" nergens vermeld staat en niets mag er ons toe aanzetten om van "bede", "beide" te maken. Daarenboven kennen we "bede", noch "beide" als naamwoord in die betekenis, en het werkwoord "beiden" betekent "wachten", maar niet "wonen" of "verblijven". Moderne toponimisten vergelijken "Grimbij" met "Ambij", afkomstig van "Ambiaca" en maken van "Grimbie", "Grimbiaca" dat villa betekent.

Opgrimbie is gelegen op de oude Heirbaan van Tongeren naar Nijmegen tussen Rekem en Mechelen.

Vóór 1851 was Opgrimbie de kleinste gemeente van het Maasland : ze was slechts 147ha groot.

Door de wet van 7 april 1851 werd Daalgrimbie van Mechelen-aan-de-Maas gescheiden en bij Opgrimbie gevoegd zodat de gemeente Opgrimbie een leefbaar dorp werd. Nu had deze gemeente een oppervlakte van 1 269ha.

Opgrimbie telde in 1815, 82 inwoners. In 1890 waren het er 562 voor 113 huizen. In 1895 woonden er 591 mensen en op het einde van 1961 waren er 1 737 zielen in Opgrimbie.

Digitale editie en databank

bezorgd door Tom De Herdt, Jenne De Wolf, Hugo Pauwels, Annelies Wouters en Jozef Van Loon

opgrimbie gemeente ▼ zoek zoektips

Er is 1 attestatie gevonden onder 1 lemma.

zoekcriteria

× gemeente opgrimbie

zoekopdracht verfijnen | tabel

OPGRIMBIE [Opgrimbie : Tg : Lr]
Grimbede • 1221 • P L 9300/1

Voor zover 't oude grimbiaca bekend is, zijn er in Opgrimbie op enkele plaatsen archeologische vondsten gedaan.

- Aan de Tombos, tussen Opgrimbie en Rekem zijn resten van een Romeinse villa en begraving uit de Romeinse tijd gevonden.
- In de Hoekstraat zijn eveneens relictten uit de Romeinse tijd gevonden. Uit vertrouwbare bron geloven wij dat de "köster" daar iets van in thuis heeft.
- In de Heirstraat, ongeveer waar nu de woning van Leon Vanderhallen-Crijns staat. Zijn relictten uit de Romeinse tijd gevonden. Uit vertrouwbare bron geloven wij dat de "köster" daar eveneens iets van in thuis heeft.
- Oude kerkhof van " Het koor" aan de pastorie : Uit vertrouwbare bron zijn wij overtuigd dat Leon Wampers, de "köster" daar vanalles van in zijn prive bezit heeft. Gilbert Paulissen had daar vanalles gevonden. Maar de "köster" heeft het hem dit toen afgepakt.
- Weide hoek Schoolstraat / Kloosterstraat zijn stijbeugels uit de 17-18de Eeuw gevonden. Daar was een kamp van Spaanse krijgsgevangenen die dwangarbeid moesten verrichten voor de aanleg van de Napoleonsweg (Rijksweg N78). De "köster" heeft verschillende stijbeugels thuis.
- Duivelsbergcircuit. Aan de voet van de talud werd kapresten van silexsteen gevonden waarmee zij wapens en messen maakten. Uit de steentijd. Deze liggen in de Leuvense universiteit. Michel Clerx heeft toen nog als 14 jarige meegewerkt aan de opgravingen.

Over de recente opgravingen aan de Mottekamp, is er veel van bekend. Enkel bestaat de vraag wat gaat Maasmechelen vinden aan de andere zijde van de E314 als zij gaan beginnen aan de nieuwe bunders?

Vondsten volgen Leo Wampers

Dat er Spaanse gevangenen aan de Napoleonweg gewerkt hebben, is een vaststaand feit. Het vaste bewijs dat ze toen ook in Op- en Daalgrimbie gelegerd waren is echter nog niet geleverd.

Het tweede feit, namelijk de vondst van bepaalde hoefijzers, is ook met veel vraagtekens omringd. Waren ze wel afkomstig van Spaanse pony's ?

Naar het schijnt zijn er immers op meerdere plaatsen in het Maasland hoefijzers gevonden o.a. in de omgeving van de steenbakkerij van de familie Eyben nabij het kanaal te Mechelen-aan-de-Maas.

Het derde feit, dat men reeds in 1888 een gedicht maakte met de titel "Aan Spanje", bewijst toch wel dat in die tijd de mensen uit Op- en Daalgrimbie reeds de bijnaam van "Spanjaarden" droegen. Dit is best te begrijpen vermits de gevangenen in 1813 de wegen bouwden en dat lag zo'n 70-75 jaar na de Spaanse kampen nog zeker bij de mensen in het geheugen.

Een vierde feit, misschien wel het meest interessante, is de vondst van een pot met Spaanse munten te Opgrimbie.

Onder het burgemeesterschap van Hub. Machon besliste de gemeenteraad rond 1967-68 in het koor van de oude kerk te Opgrimbie een elektriciteitscabine te bouwen. [Trouwens een zeer ongelukkige beslissing !]

Om de draden van de hoogspanning binnen te brengen werd er aan de zuidkant van de straat naar de kerk een sleuf gegraven van naar schatting 50 à 60 cm diepte. Vlak bij de muur sloegen de gravers plots een aarden pot stuk. Tientallen eigenaardige voorwerpen kwamen bloot te liggen. De werklieden zagen spoedig dat ze een schat aan muntstukken gevonden hadden.

Enkele toevallige getuigen, nl. enkele spelende snaken waaronder Lode Crijns, die inmiddels reeds overleden is, waren een doorn in het oog van deze vindsters. Ze stopten hen enkele tien-

tallen van de meest beschadigde geldstukken in de handen. De rest, zeker enkele honderden muntstukken, hebben ze onder elkaar verdeeld. Een twintigtal kleine muntstukken waren door verwerking en zuurtegraad van de grond zo diep ingevreten dat geen enkele tekst nog leesbaar was.

Van enkele grotere muntstukken zullen we U de teksten bij een andere gelegenheid bezorgen. Verschillende muntstukken zijn niet helemaal rond. Naar het schijnt werden er door valsmunters in die tijd stukken afgeknipt om er nieuwe mee te maken.

Waarschijnlijk hebben de werklieden veel van hun muntstukken verkocht. De waarde van zo een stuk is moeilijk te bepalen; wat een liefhebber ervoor geeft, hangt gewoon af van zijn interesse.

Hiernaast ziet U een afbeelding van de herstelde pot. Het onderste deel is echt. Dit heb ik zelf gevonden op het oude kerkhof nadat Lode Crijns mij verwittigd had.

De hierboven afgebeelden munten zijn er enkele die het best bewaard zijn en dus het minst te lijden hebben gehad van de vochtigheid.

Naar onze mening werd de pot verstopt door een Spaanse gevangene of 'n officier om hem later bij zijn terugkeer weer uit te graven. Misschien is de arme man naderhand gesneuveld.

De pot waarvan we de echte vorm nooit hebben gezien, werd door Inspecteur Claesen, vroeger directeur van de Normaalschool, in zijn vroegere staat hersteld.

Leon WAMPERS

Een mesolithische site in Opgrimbie

Het site van Opgrimbie in Belgisch Limburg werd ontdekt door E.P., die ook instond voor de geologische studie. In samenwerking met de Nationale Dienst voor Opgravingen (3) was P.V. verantwoordelijk voor de opgraving (mei 1969) en het verwerken van de gegevens. A. Munaut (4) verzorgde het palynologisch gedeelte.

1. DE GEOGRAFISCHE LIGGING VAN HET SITE.

Het site bevindt zich in de top van een paraboolduin, die behoort tot een complex van duinen dat zich gevormd heeft op het terras van Eisden-Lanklaar, en aanleunt tegen de oostelijke flank van het Kempisch plateau. In de armen van de paraboolduin bestaat heden een ven, het 'Duivelsven'. Op de duin heeft zich een humus-ijzer podzol ontwikkeld. De archeologische laag bevindt zich hoofdzakelijk in de grijze uitgeloogde horizon van deze podzol.

2. DE OPGRAVING.

Bij de opgraving werd bijzondere aandacht gegeven aan de problematiek van de verticale verspreiding der artefacten. Uit deze studie blijkt dat de bewoningshorizon, die nu niet meer zichtbaar is, na het vertrek van de prehistorische mens nog door 10 tot 30 cm duinzand werd bedekt en onafhankelijk is van de structuren van de podzol.

Uit de studie van de horizontale verspreiding van het archeologisch materiaal blijkt dat het hier gaat om een kleine subcirculaire sterke concentratie aan artefacten met een doormeter van 4 tot 5 meter. In het centrum kunnen meer dan 1000 artefacten per vierkante meter voorkomen. Een structuurloze haard werd aangetroffen in het noordoostelijke deel van de uitdeinende concentratie.

3. HET ARCHEOLOGISCH MATERIAAL.

Het archeologisch materiaal werd hoofdzakelijk uit vuursteen van slechte kwaliteit vervaardigd. Dit vuursteen was vóór zijn verwerking intens door de vorst aangetast, zodat talrijke vorstvlakken voorkomen.

Ria Baccus 1982

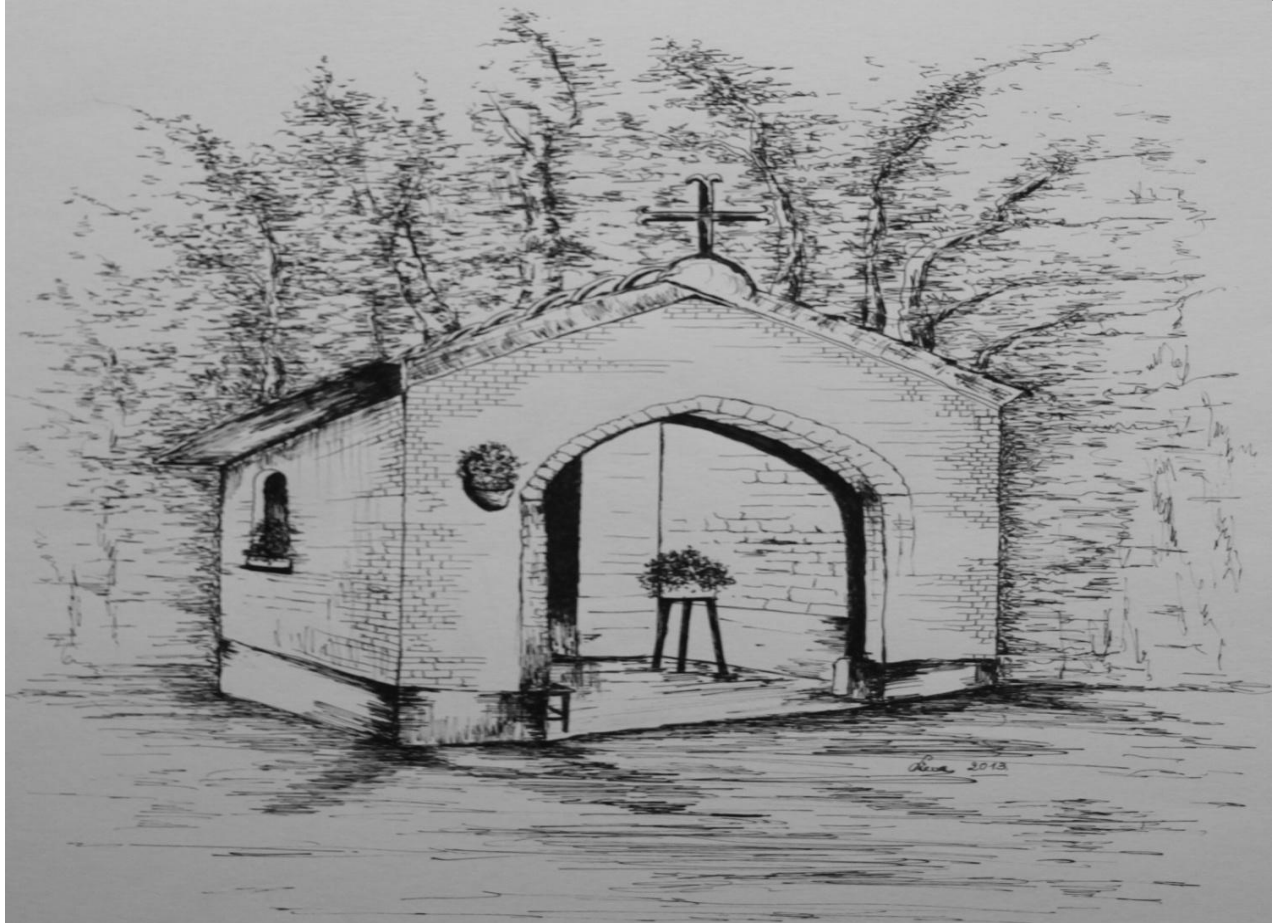
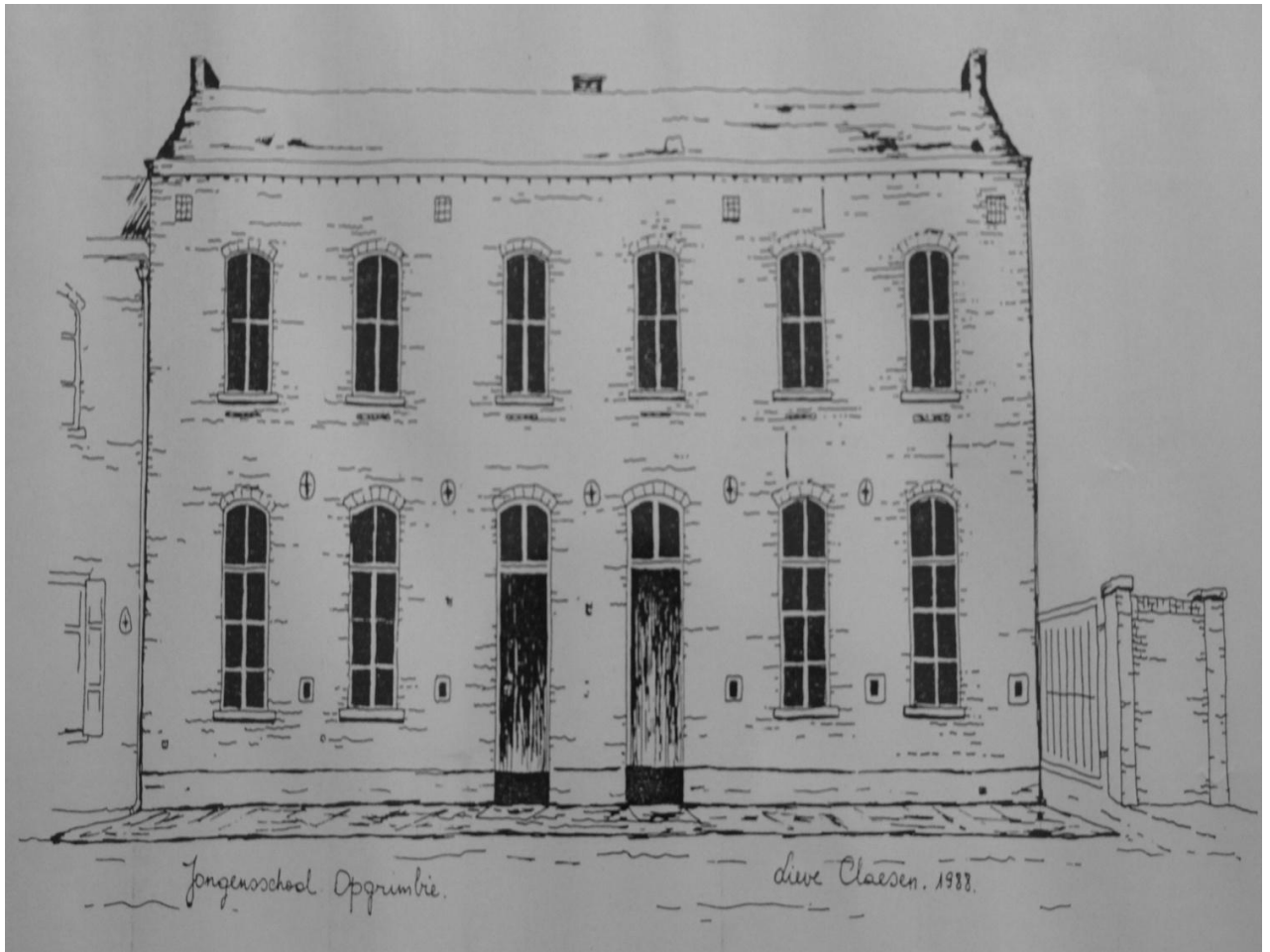

De kernen vertonen een gekarteld slagvlak, dat niet gerectificeerd werd. Op enkele uitzonderingen na dienden deze kernen voor de productie van kleine klingen en grote microklingen, die echter niet op het site werden teruggevonden. Het aantal werktuigen is gering. Naast enkele eindschrabbers en geretoucheerde afslagen komen ook microlieten voor zoals een gelijkbenige driehoek en enkele spitsen met ongeretoucheerde basis. De kerfresten daarentegen zijn talrijk: ze kunnen proximaal of distaal zijn, maar alle hebben een linkse kerf. Twee aaneenpassende afslagen van een geslepen bijl moeten als oppervlaktevondsten beschouwd worden en horen dus niet hoofdzakelijk samen met de rest van het archeologisch materiaal. Een van de twee afslagen in Wommersom is een oppervlaktevondst. Naast de artefacten in vuursteen werden ook twee polijststenen in zandsteen op het site aangetroffen.

4. INVENTARIS VAN HET ARCHEOLOGISCH MATERIAAL

Eindschrabber	2
Dubbele eindschrabber	1
Atypische eindschrabber	4
Spits met ongeretoucheerde basis en schuine afknotting	2
Spits met ongeretoucheerde basis, afgestompte boord en "piquant-trièdre"	1
Ongelijkbenige driehoek	2
Microfragment	1
Kernboordmicrokling	1
Afgeknot stuk	1
Gedeeltelijk afgeknot stuk	2
Gekerfd stuk	3
Stuk met concave geretoucheerde boord	4
Stuk met brede retouches	2
Kleine afslag of kling met gebruiksretouches	11
Grote afslag met gebruiksretouches	12
Afslag met zwakke boordglans	1
Proximale kerfrest	9
Distale kerfrest	3
Gebroken kerfrest	4
Mislukte kerfrest (pièce cassée dans une encoche)	1
Gebroken afgeknot stuk	1
Afslag van geslepen bijl	2
Totaal aantal werktuigen :	70

Lieve Claesen

Kern waarvan slechts één afslag werd afgeklopt	9	
Kern met één slagvlak	24	
Piramidale kern	7	
Prismatische kern	7	
Kern met twee slagvlakken	4	
Microkern	1	
Totaal aantal kernen :		52
Kernboord en -tablet	22	
Fragment van kling en microkling	598	
Brede afslag (éclat large)	830	
Tamelijk lange afslag (éclat assez long)	403	
Lange afslag (éclat long)	254	
Klingvormige afslag (éclat laminaire)	80	
Kling en microkling	25	
Gebroken afslag	195	
Vuursteenfragment zonder slagbult	1.184	
Vuursteenfragment met duidelijke vorstnavel	132	
Kleine afslagen en schilfers	11.062	
Artefact uit Wommersom	2	
Totaal aantal artefacten :		14.909
Verbrand artefact	415	
Fragment van verbrande zandsteen	49	
Polijststeen	2	

5. DE GEOLOGISCHE DATERING.

Voor rechtstreekse datering van de industrie komt het palynologisch onderzoek van deze laag niet in aanmerking : het subatlantisch spectrum van de archeologische laag is te wijten aan de infiltratie van het stuifmeel. Ook een ^{14}C -datering (A.D. 10 ± 70 Lv-481) (5) van een houtskoolconcentratie op enkele meters van het site is niet bruikbaar. Het geologisch palynologisch onderzoek van de algemene stratigrafische positie van de archeologische laag laat echter toe volgende vaststellingen te doen : de archeologische laag is jonger dan het Tardiglaciaal en ouder dan het begin van de veenvorming in het ven, die van het einde van het Atlanticum dateert. Zij is eveneens ouder dan de aanvang van de podzolizatie, die zelf ouder is dan de verlanding en vervening van het ven. Zo we echter de archeologische

OP-GRIMBY.

In den laatsten wedstrijd der avondscholen heeft een leerling dezer gemeente, Bernard Lenssen, de tweede plaats bekomen, en daarenboven 14 van de 15 punten gewonnen op het Fransch, dat bij de niet verplichtende vakken behoort.

Proficiat aanden onderwijzer en aanden leerling!

OP-GRIMBY.

Twee leerlingen onzer gemeenteschool, Mathieu Engelen en Jan Welkenbuysen, hebben in den laatsten wedstrijd van het lager onderwijs het bekwaamheidscertificaat bekomen. De eerste won 171 punten op 220, de andere, nauwelijks elf jaar oud, bekwam er 182.

Goudzoo, brave jongens, gij hebt er eer van!

BERICHT

aan de BIEËNHOUDERS.

De ondergeteekende maakt bekend dat bij hem te Hijwyck en op de Gemeente-Heide Op-Grimby, eene buitengewone gelegenheid is om bieënte plaatsen op eene uitgestrektheid van 1500 heclaren beste honingsheide. Overal voorzien van water.

Prijs per korf 6 cent.

De toezichter
HOFBOUWER.

OP-GRIMBY.

Opgepast! Er loopen weer kerkdieven rond. Den nacht tuschen Dinsdag en Woensdag is er ingebroken in de kerk van Op-Grimby. 's Morgens stond de deur der sacristij open waardoor de schelmen de kerk zijn binnen komen.

De gendarmen zijn ter plaatse geweest, maar tot hiertoe is geen spoor van de dieven te vinden. Men veronderstelt dat het eene heele bende is.

OP-GRIMBY.

Vrijdag morgen 11. is alhier brand uitgebroken in de boerderij van M. Molendroek, op het gebucht « Heikant. »

Al spoedig, na in de schuur begonnen te zijn, deelde zich het vuur mede aan de stallen en woning; alzoo in korten tijd het heele gebouw in asch leggende.

Van den inboedel enz., is alles kunnen gered worden, tenzij eenige kleinigheden. Het vee, evenals al het overige, tegen den brand verzekerd, heeft men ook kunnen redden.

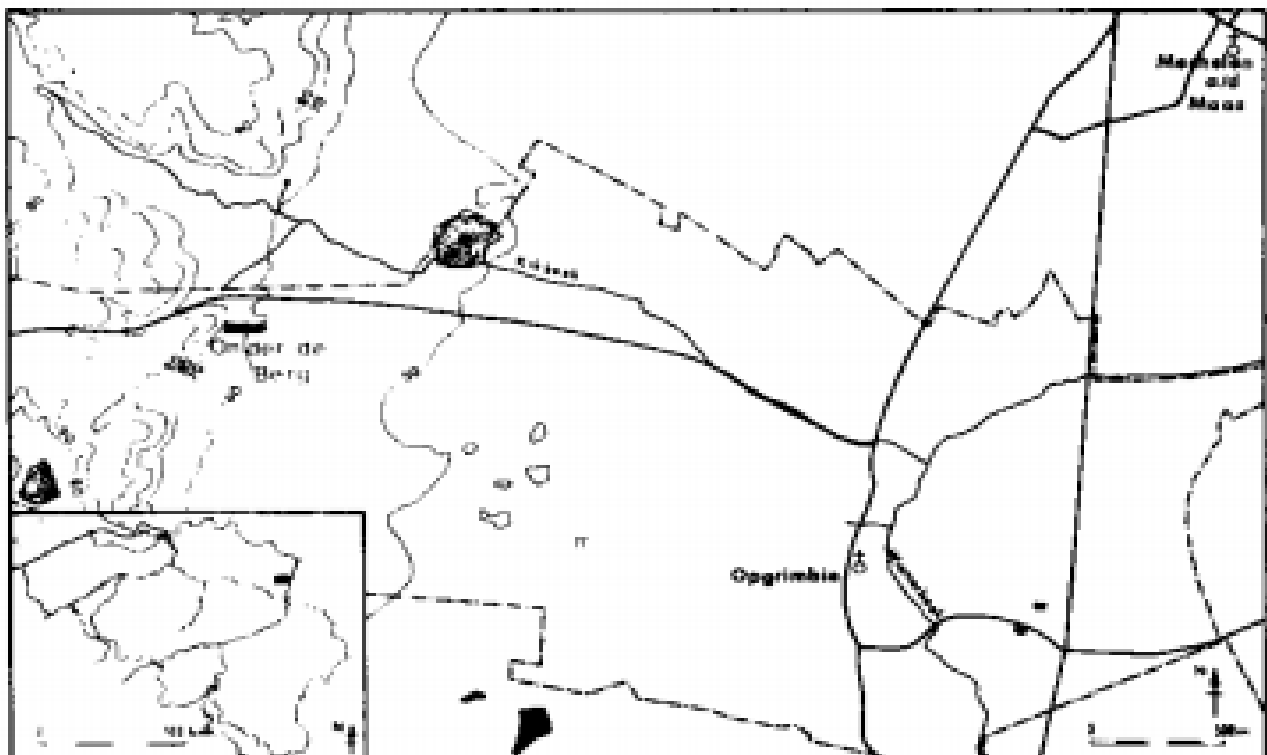
OP-GRIMBY.

Verleden donderdag, rond één uur 's middags, woedde hier een vreeselijke brand.

Het vuur, ontstaan bij Th. B..., verschoot, in eenige oogenblikken, benevens diens woning, nog de school, het schoolhuis en vijf andere huizen. Veel hooi en stroo, alsook eene groote partij meubelen werden mede de prooi der vlammen.

Alles was verzekerd.

De oorzaak der ramp is onbekend.

Kaart waar alles gevonden is aan de Kikbeek

laag in het Atlanticum plaatsen impliceert dit dat het duinzand, dat deze laag afdekt, eveneens uit deze periode dateert. Volgens de huidige stand van het onderzoek is het echter moeilijk te aanvaarden dat dergelijke duinzandverplaatsingen gedurende het Atlanticum, klimatisch optimum voor onze gebieden, zouden hebben plaats gevonden. De meest aanvaardbare hypothese is dan ook dat het archeologisch materiaal zou thuis horen in een holocene periode, anterior aan het Atlanticum.

6. DE ARCHEOLOGISCHE DATERING EN BETEKENIS VAN HET SITE.

De aanwezigheid van microlieten en kerfresten laat toe de industrie van Opgrimbie in het Mesolithicum te plaatsen. Omwille van de schaarsheid van de microlieten is het natuurlijk onmogelijk dit Mesolithicum op typologische basis nauwkeuriger te omschrijven. In elk geval verschillen de stenen artefacten met hun weinig verzorgde techniek sterk van het materiaal van de meeste andere mesolithische sites van Belgisch en Nederlands Limburg. Bovendien is op al deze sites Wommersom goed vertegenwoordigd, terwijl te Opgrimbie op 15.000 artefacten er slechts 2 uit Wommersom zijn.

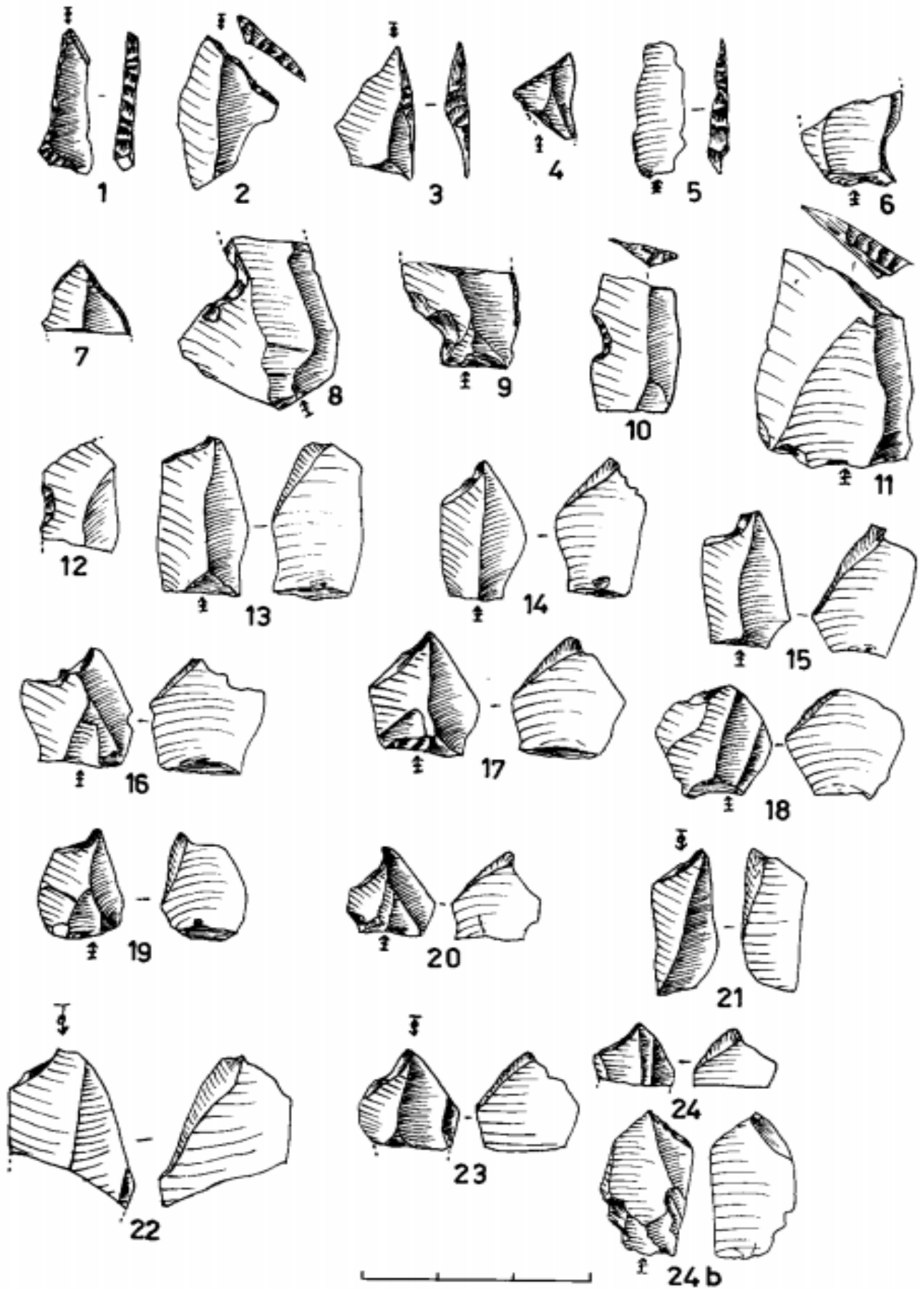
De geografische ligging van het site op een tardiglaciaal duin nabij een vennetje vertoont veel overeenkomst met de meeste epipaleolithische en mesolithische sites van het gebied. Het is echter waarschijnlijk dat het "ven" ten tijde van de mesolithische bewoning geen permanent water bevatte. Het stond wellicht enkel gedurende winter en lente onder water. Zo men mag veronderstellen dat de mesolithische mens aangetrokken werd door de aanwezigheid van water, dan impliceert dit dat hij het site heeft bezocht gedurende de winter of de lente. Bovendien bood deze ligging goede bescherming tegen de westenwinden.

Dat het site slechts één haard heeft opgeleverd en dat er bovendien geen verspreide, door hitte kapot gesprongen, haardstenen voorkomen, laat vermoeden dat de sterke concentratie aan artefacten het gevolg is van één enkel kort verblijf van een kleine groep mesolithische mensen. Gedurende enkele dagen (?) dat deze groep hier verbleef werd een tent (hut, windscherm, ?...) op het mulle vegetatieloze duinzand gebouwd. In het zand blijven hiervan echter geen sporen bewaard.

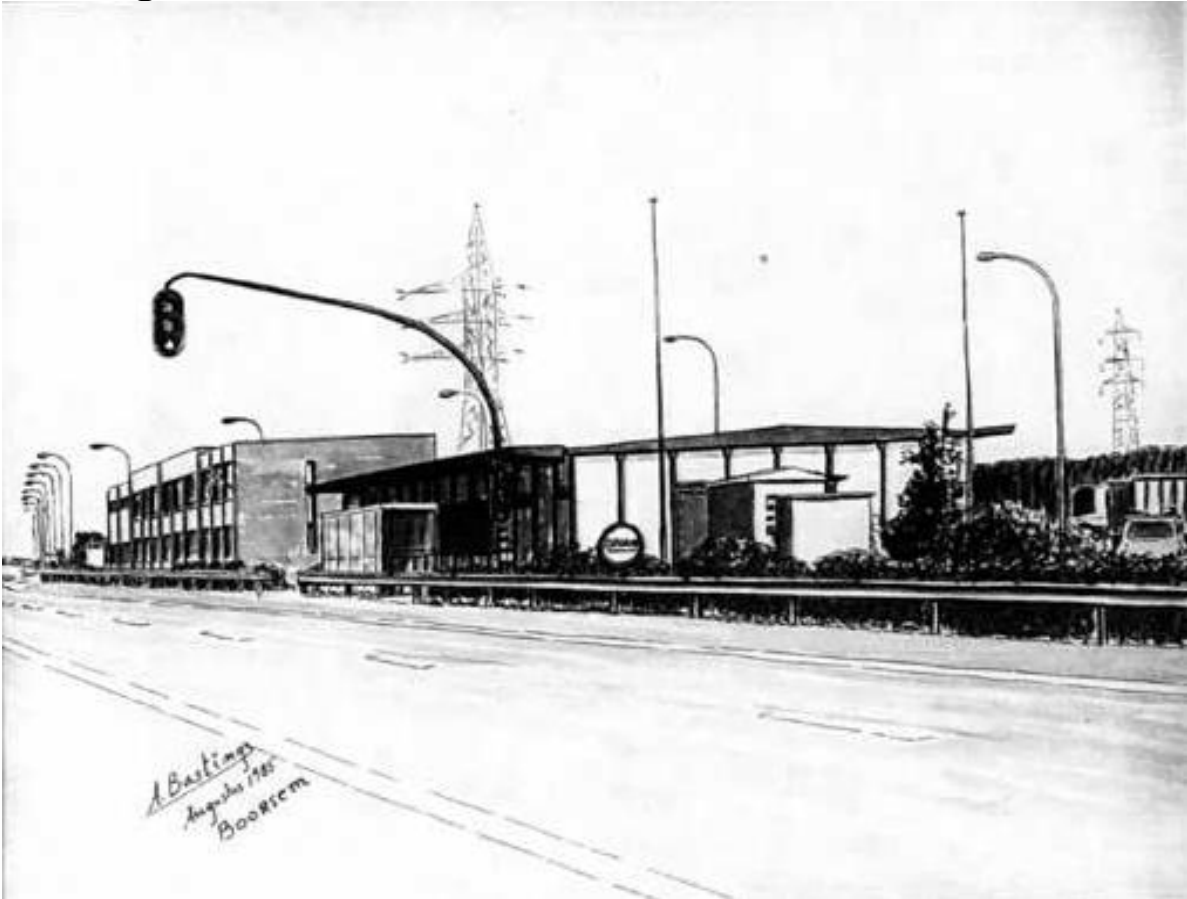
In hun verblijfplaats hebben deze mensen een grote hoeveelheid (meer dan 56 kg.) knollen van erratische vuursteen aangebracht. Daaruit hebben zij ter plaatse klingen en microklingen vervaardigd. Uiteindelijk werden ook microlieten geproduceerd. Bij het verlaten van hun kamp namen zij de

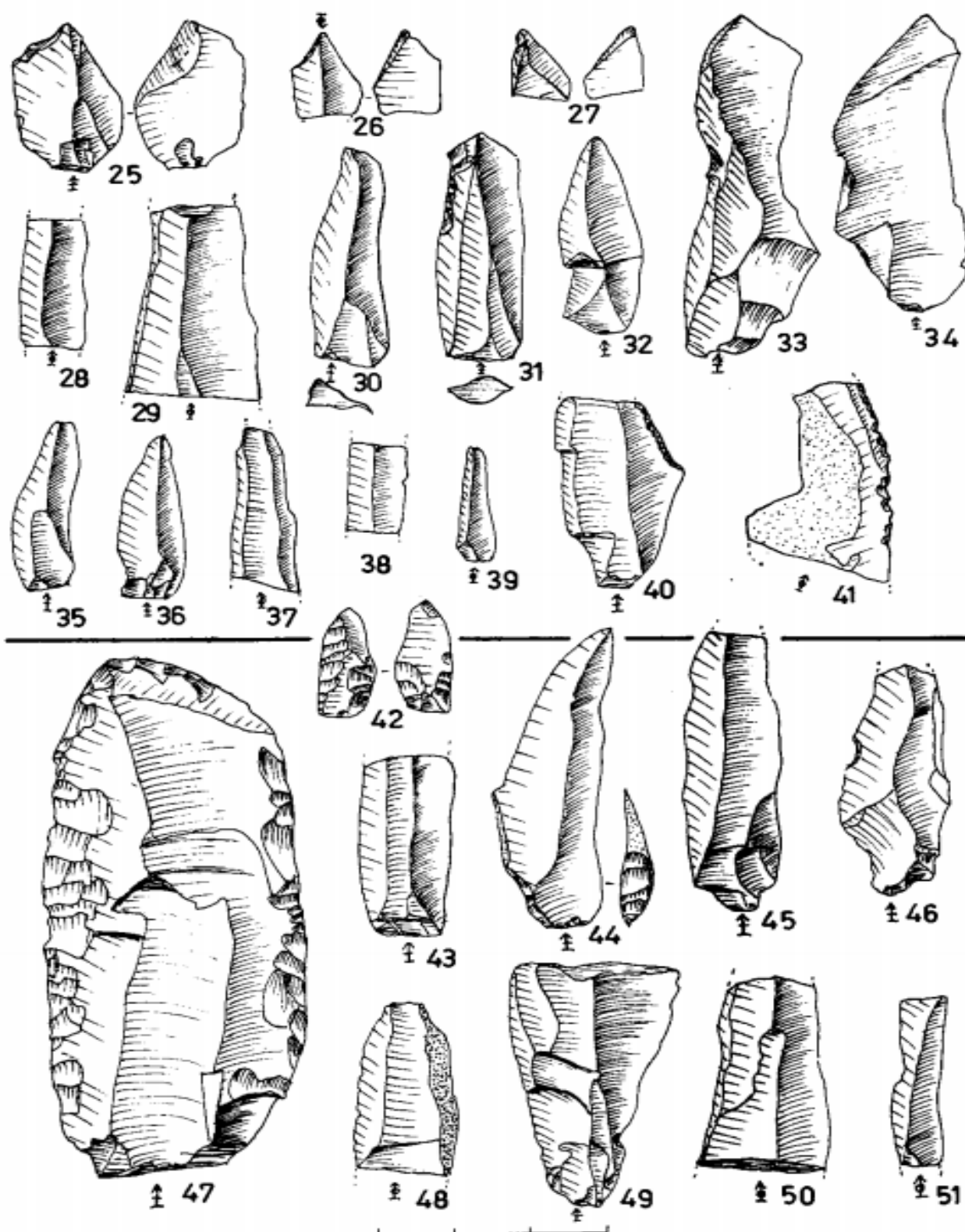
De gevonden artifacten

Bastings albert

klingen, microklingen en microlieten mee. Het is mogelijk dat de twee polijststenen dienst hebben gedaan bij het polijsten van de benen wapens en werktuigen. De zeldzaamheid van eindschrabbers en de afwezigheid van stekers schijnt er op te wijzen dat in dit kamp weinig huishoudelijke bezigheden werden uitgevoerd.

De site werd ontdekt door E. Paulissen tijdens geomorfologisch onderzoek in het gebied. Op een terrein dat gebruikt werd voor motorcross –wedstrijden ontdekte hij een kleine hoeveelheid archeologisch materiaal, waarna besloten werd de site op te graven.

7. Lokalisatie en geografische ligging

De site bevindt zich in het heiderijk gebied “Onder de Berg”, in de gemeente Opgrimbie en is gelegen ten zuiden van de baan Opgrimbie –Zutendaal.

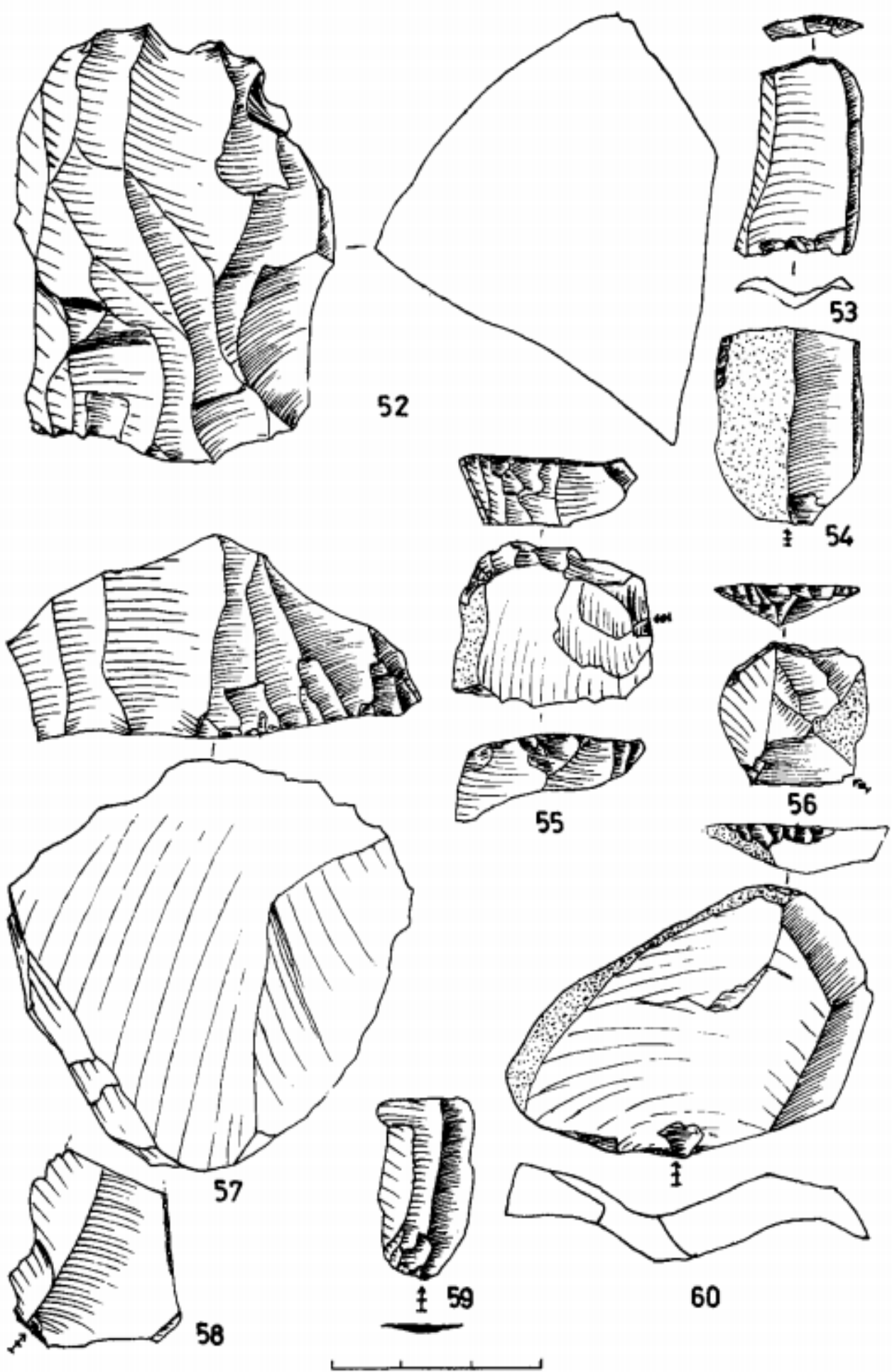
De exacte ligging wordt gegeven door de coördinaten: 50°57’9” N.B. en 5°39’53” O.L.

De vindplaats is gelegen bovenop een paraboolvormige duin, op het terras van Eisdén – Lanklaar en maakt deel uit van een uitgestrekt Tardiglaciaal duinenlandschap. De site bevindt zich tevens in de onmiddellijke nabijheid van de Maasvallei en aan de rand van het Kempense Plateau en wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een ven, binnenin de duin en een tweede kleine depressie, ten oosten hiervan.

7.1. Stratigrafische positie van het lithisch materiaal, verspreiding en andere verstoringen

De stratigrafische sequentie op de site bestaat uit volgende elementen:

- 64 -63,90m: verstoorde A0 –horizont.
- 63,90 -63,60m: grijsachtige, zandige A2 –horizont. Deze laag loopt onderaan over in buisvormige ‘inzakkingen’, waarin enkele wortels werden aangetroffen.
- 63,60 -63,57m: bruinrode, zandige B2ir –horizont. Binnen deze laag werden enkele humussporen aangetroffen. De B2h –horizont volgt duidelijk de inzakkingen van de A2 –horizont en is dikker onderaan deze inzakkingen. De inzakkingen lopen plaatselijk verder tot in de C –horizont.
- 63,57 -63,40m: bruine tot gele, zandige B2ir –horizont. Deze laag bevat lokaal lichtgekleurde vlekken.
- 63,40 -63,20m: gele, zandrijke C –horizont, behorende tot de humus –ijzer podzol.
- 63,20 -63,00m: vage, witachtige horizont. Deze horizont is slechts lokaal aanwezig.
- 63,00 -62,90m: fijne, bruingele zandlaag met af en toe kleine horizontale banden, behorende tot de humus –ijzer podzol.
- 62,90 -62,70m: witachtige, zandige horizont. Binnen deze laag zijn kleine houtskoolsporen aanwezig. Deze laag wordt verder gekenmerkt door de aanwezigheid van buisvormige gangen, opgevuld met witachtig zand.
- 62,70 -62,15m: fijne, bruingele zandlaag. Binnen deze laag zijn lokaal roodachtige, horizontale banden aanwezig. De laag vertoont tevens talrijke verstoringen, waarschijnlijk veroorzaakt door wortelinwerking.

De verticale verspreiding van de vondsten loopt op sommige plaatsen tamelijk diep. Het merendeel van het materiaal werd aangetroffen in de A2 –horizont van de podzol, binnen een band van ongeveer 20cm. Het bovenste gedeelte van de duin, meer bepaald de A0 –en A1 –horizont, evenals het bovenste gedeelte van de A2 –horizont, was door de motorcrossactiviteiten op het terrein zodanig verstoord, dat de uitbreiding van de materiaalconcentratie naar boven toe niet kon achterhaald worden. Een groot deel van het materiaal werd echter aan de bovenkant van de A2 –horizont teruggevonden, waardoor de onderzoekers ervan uitgaan dat een deel van de vondsten zich mogelijk ook in de verstoorde ploegbodem bevond. Op sommige plaatsen was de A1 –horizont gedeeltelijk bewaard gebleven. In deze laag werd slechts een beperkt aantal vondsten aangetroffen. De aanwezigheid van zand rondom de vondsten wees er bovendien op dat de artefacten afkomstig waren uit de onderliggende A2 –horizont, waardoor we er kunnen van uitgaan dat de aanwezigheid van materiaal in de verstoorde lagen beperkt is gebleven. In enkele sleuven merkten de onderzoekers tevens op dat een deel van het materiaal zich onderaan de A2 –horizont en op sommige plaatsen zelfs in de B2- en C –horizont bevond. Aan de hand van de positionering van de vondsten gaan ze er echter van uit dat het merendeel van het materiaal zich oorspronkelijk in de zandlaag bevond en dat de bewoning aterieur is aan de podzolisatie. De verspreiding van het materiaal is waarschijnlijk het gevolg van allerlei verstoringen.

De horizontale verspreiding wijst op de aanwezigheid van een circulaire concentratie met een diameter van 4m tot 5m. In deze eenheid bevonden zich gemiddeld 500 artefacten/m². Op sommige plaatsen liep het aantal artefacten op tot 1000 vondsten/m². Binnenin de concentratie kon men tevens 2 subclusters onderscheiden (a en b).

7.2 Datering

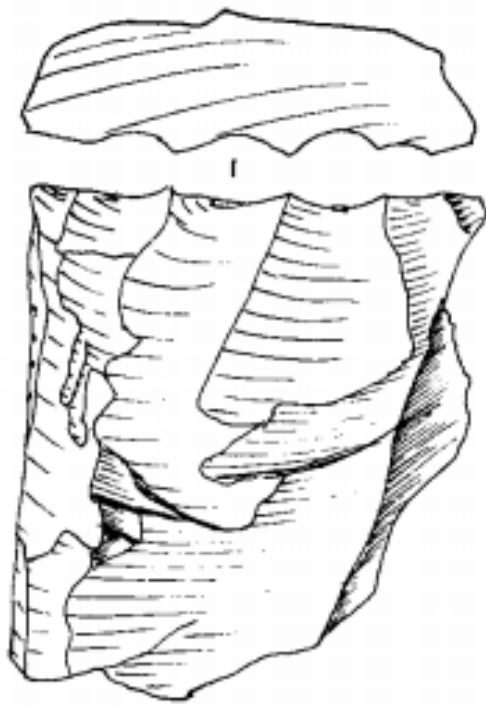
Op de site werden verschillende stalen genomen voor palynologisch onderzoek. Hoewel deze monsters interessante informatie verschafte over de evolutie van het landschap, konden ze niet verbonden worden met de archeologische vondsten.

Daarnaast werd echter ook een 14C –datering uitgevoerd. De houtskool afkomstig uit sleuf E, binnen de concentratie, was te beperkt om te dateren. Daarom werd besloten een houtskoolmonster te dateren, afkomstig van een haard, in sleuf R. Deze sleuf bevond zich echter op een tiental meter van de centrale eenheid. Het houtskoolmonster leverde volgende datering: A.D. 10 ± 70. De datering komt niet overeen met de typologische bevindingen.

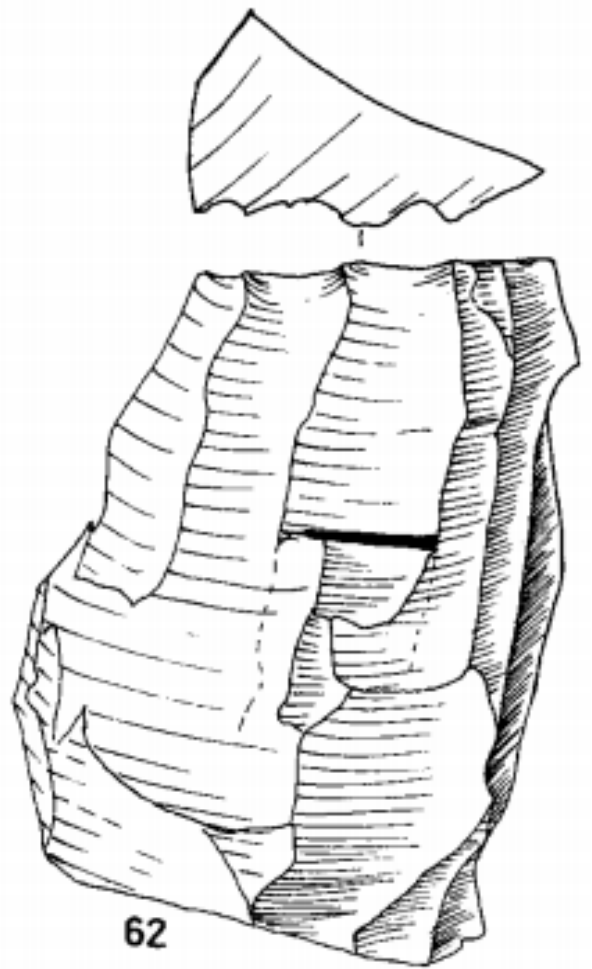
7.3 De toegepaste opgravingstechniek

De opgravingen op de site Opgrimbie –Onder de Berg werden aangevat in mei 1969. Voordat de eigenlijke opgraving werd gestart, werd op de site eerst een noord tot zuid gerichte basislijn uitgezet over een lengte van 30m. Deze lijn werd gematerialiseerd aan de hand van 2 metalen staven in de bodem, die na de opgraving ter plaatse zijn gebleven, en dienden om het rastersysteem te positioneren. Vervolgens werden op de site 5 sleuven uitgezet van 2m op 4m, volgens een dambordpatroon. De bovenste, verstoorde laag werd per sleuf afgehaald en nat gezeefd (4mm mazen). De onderliggende bodem werd daarna per laag met de schop verder onderzocht. Eventuele vondsten werden driedimensionaal ingetekend.

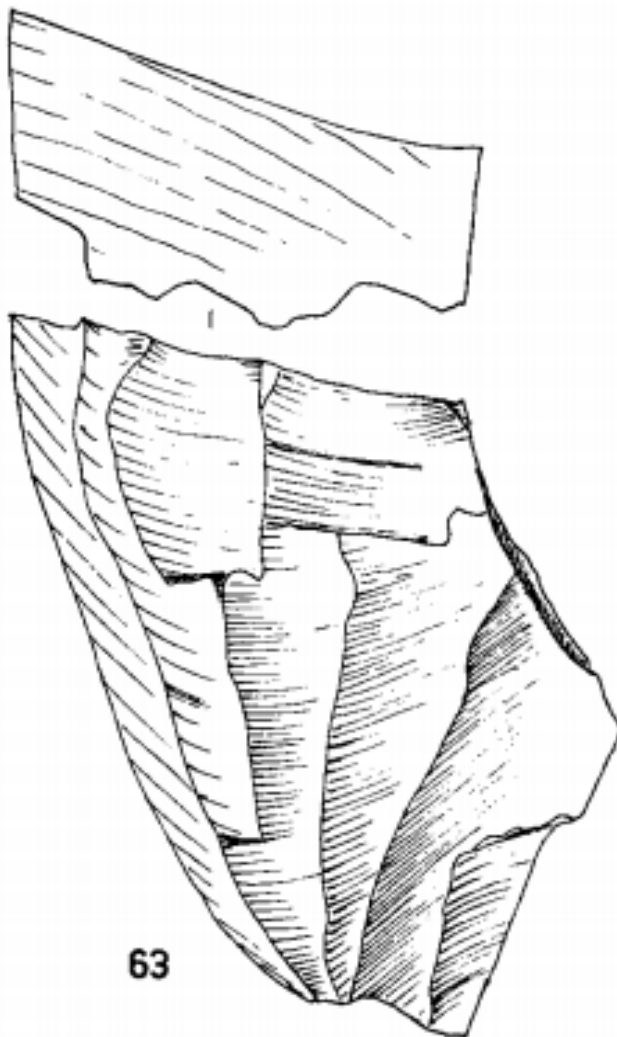
Opmerkelijk genoeg werden na de opgraving van de sleuven geen structurele sporen ontdekt, enkel een kleine houtskoolconcentratie. De onderzoekers waren tevens verbaasd over het zeer beperkte aantal werktuigen, dat werd ingezameld. Gezien deze resultaten, werd besloten de rest van de site op te graven aan de hand van een andere opgravingmethode, waarbij de

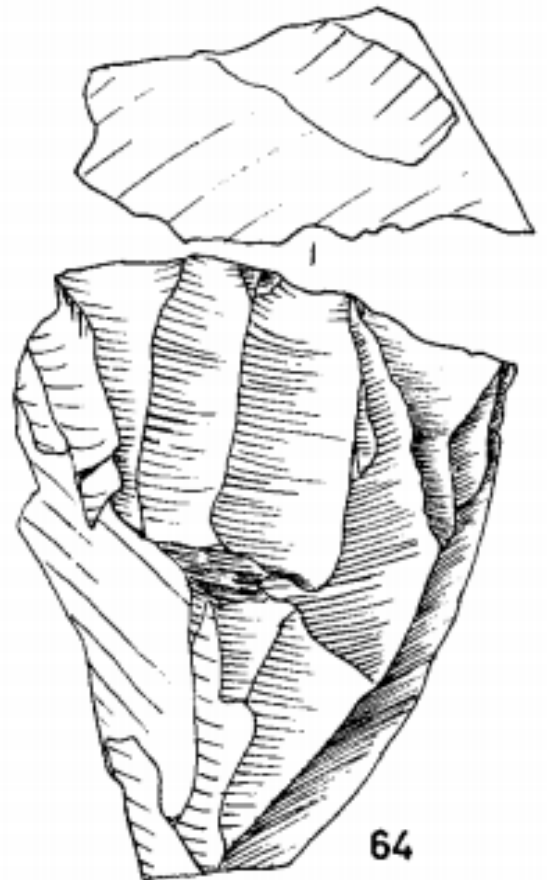
61

62

63

64

sleuven werden onderverdeeld in 32 vierkanten van 0,25m². Op sommige plaatsen werd tevens een verticaal profiel getrokken, om zo de positie van het archeologische materiaal binnen de verschillende stratigrafische lagen te kunnen optekenen. Vermits de vondsten sterk afnamen buiten de centrale concentratie werd besloten om sleuven H, P en S slechts gedeeltelijk op te graven.

7.4 De site zelf en de concentratie(s)

Op de site werd één centrale concentratie ontdekt met een gemiddeld oppervlak tussen de 12,5m² en bijna 20m². Binnen deze eenheid kon men enigszins 2 subclusters onderscheiden aan de hand van de positionering van het materiaal. Op ongeveer 60m ten zuiden van deze concentratie werd een tweede, weliswaar kleinere en jongere site, Opgrimbie 2, aangetroffen.

7.5 Het archeologische materiaal¹⁷

7.5.1 De algemene samenstelling van het lithisch materiaal

Voor de productie van de artefacten werd hoofdzakelijk gebruik gemaakt van silex. In totaal werden 4 silexvarianten aangewend, allemaal met een grijsachtige kleur. Een eerste silexsoort heeft een wit –grijs en zwartgespikkeld uiterlijk en is eerder grofkorrelig. Daarnaast werd tevens gebruik gemaakt van een gladde, grijze, eerder fijnkorrelige variant, evenals van een fijne, witgespikkelde, grijze silex. Ten slotte werd nog een vierde silexvariant aangetroffen, die gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van lichte en donkere kleurbanden.

De algemene lithische samenstelling bestaat uit volgende elementen:

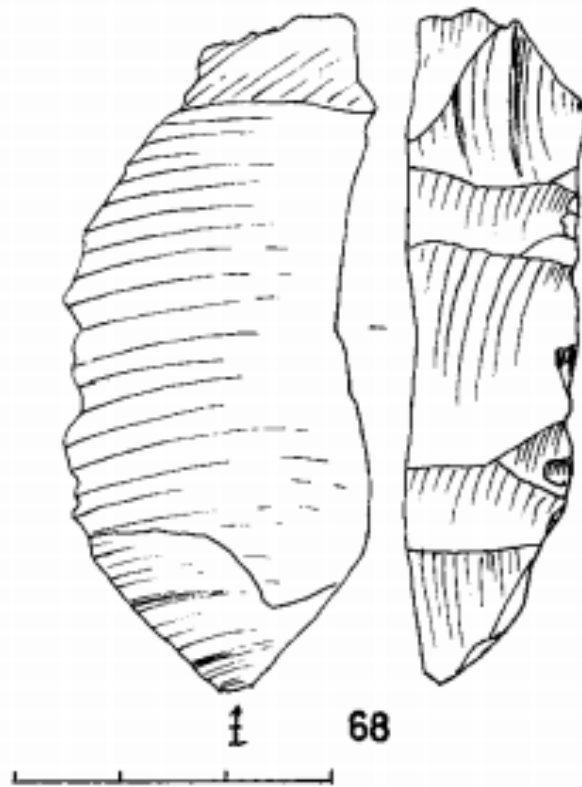
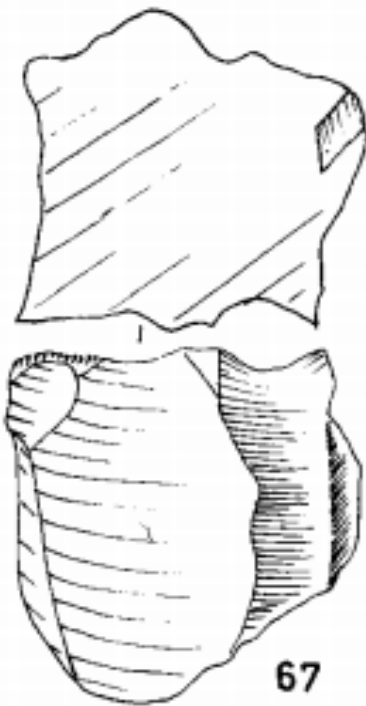
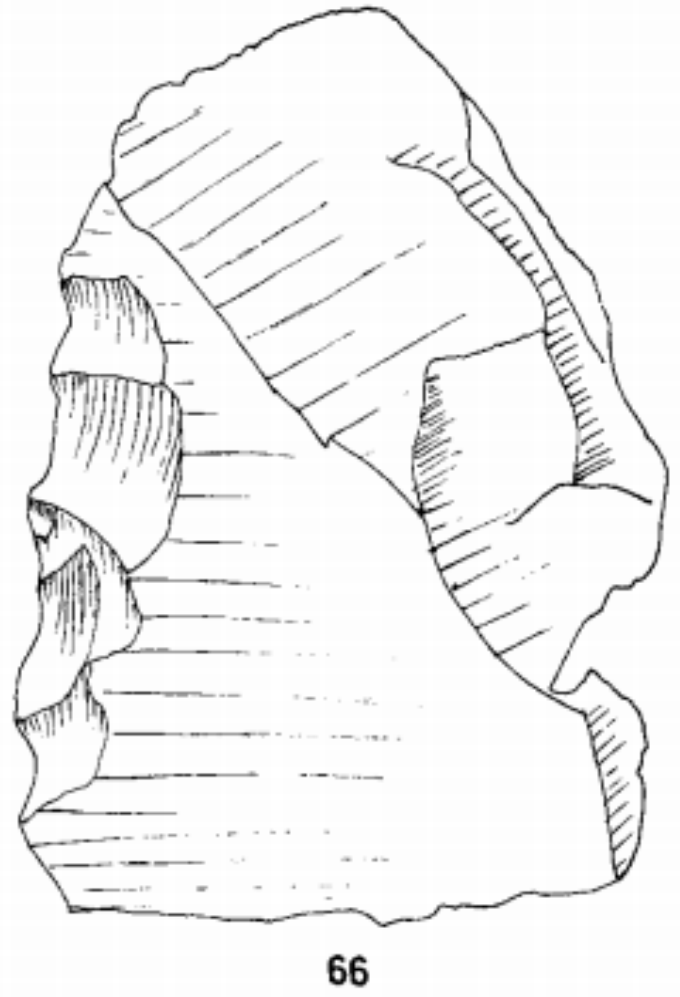
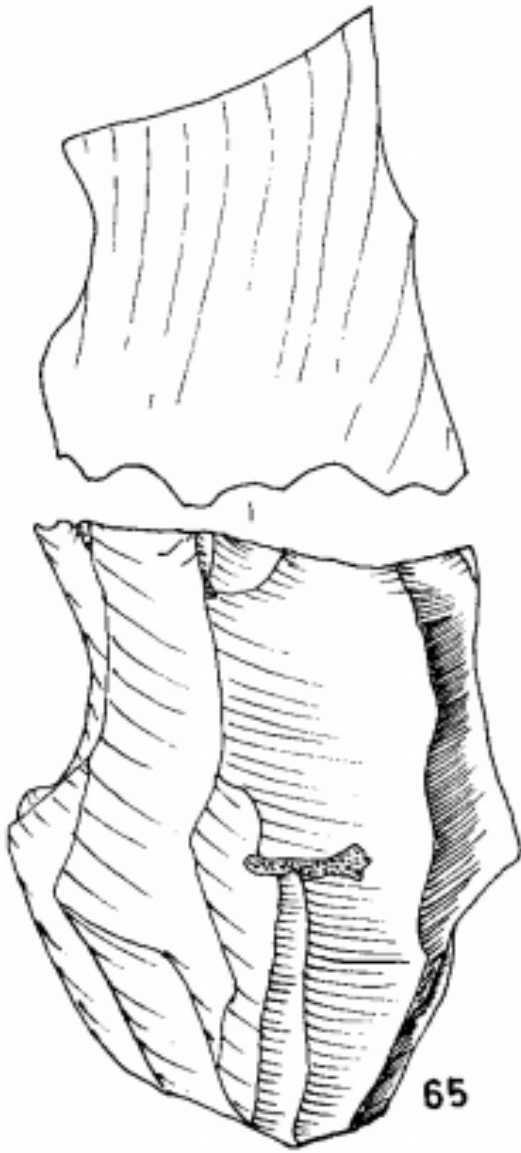
In totaal werden op de site 52 kernen ingezameld. Ze zijn meestal onregelmatig en hebben tamelijk grote afmetingen. De kernen werden slechts minimaal bewerkt. De talrijke vorstinwerkingen en onregelmatigheden beperkten vaak een verdere debitage. Kernen met 1 slagrichting domineren. Kernen met 2 slagrichtingen zijn beperkt aanwezig. Het merendeel van de kernen vertoont negatieven de productie van (micro)klingen. Onder de kernen werd tevens 1 klein, prismatisch exemplaar aangetroffen. Deze kern werd aan de oppervlakte ingezameld en behoort waarschijnlijk niet tot de rest van de assemblage.

Verfrissingproducten zijn ook tamelijk goed vertegenwoordigd (22 ex) en bestaan uitsluitend uit kerntabletten en kernrandafslagen.

De debitage is eerder onregelmatig. (Micro)klingen zijn tamelijk goed vertegenwoordigd. Er werden voornamelijk fragmenten, meer bepaald proximale delen, aangetroffen. Afslagen zijn nog frequenter. Het betreft meestal grote, tamelijk dikke exemplaren.

Verder werden op de site een aantal artefacten met gebruiksretouche en enkele kerfresten aangetroffen.

Ten slotte werden nog een aanzienlijke hoeveelheid verbrande zandsteenbrokken gevonden. Het merendeel van de brokken werd ingezameld nabij de haard van sleuf E. Deze artefacten werden mogelijk gebruikt als polijststenen.

7.5.2 De typologische samenstelling van de werktuigen

In totaal werden op de site 14.909 artefacten ingezameld. Hieronder bevonden zich slechts 28 'echte' werktuigen. Dit levert een percentage op van slechts 0,19%¹⁸.

Opmerkelijk is het beperkte aantal werktuigen, dat op de site werd aangetroffen. Onder de gemene werktuigen kon men onder andere enkele schrabbers, meer bepaald 2 eindschrabbers, 1 dubbelschrabber en 4 atypische eindschrabbers onderscheiden.

Daarnaast werden nog enkele geretoucheerde afslagen ingezameld. Hieronder bevonden zich 6 geretoucheerde afslagen, 1 gekerfde afslag en 3 afgeknotte exemplaren. Er werden tevens 3 enkel gekerfde (micro)klingen aangetroffen.

Verder werd 1 artefact gevonden met een schuine afknotting. De onderzoekers vermelden dat dit artefact gelijkenissen vertoont met de kerfresten, maar niet tot deze categorie behoort. Dit artefact werd onder de term 'varia' geplaatst.

Het aantal microlieten is tevens aan de lage kant en bestond uit 2 spitsen met schuine afknotting en 1 spits met afgestompte boord, evenals 2 ongelijkbenige driehoeken, 1 microkling met afgestompte boord en 1 onbepaald fragment.

7.6 Besluit

Chrono-stratigrafisch onderzoek duidde aan dat de lithische industrie anterieur is aan de vorming van het ven en de afzetting van turf in het ven, aan het eind van het Atlanticum. De lithische industrie is tevens anterieur aan de vorming van de ijzer-podzol en kan hierdoor in het Vroege Atlanticum geplaatst worden. Indien men echter rekening houdt met de afzetting van de dekzandlaag, dan dient de industrie het best gesitueerd te worden vóór de start van het Atlanticum.

Het quasi ontbreken van structurele elementen wijst volgens de onderzoekers op een beperkte en kortstondige bewoning, waarbij de debitage een belangrijke rol speelde. In totaal werd te Opgrimbie 56kg lithisch materiaal aangetroffen. Deze grote hoeveelheid is waarschijnlijk te wijten aan de inferieure kwaliteit van de silexknollen, die snel opgegeven werden. De debitage zelf was vooral gericht op de productie van eerder onregelmatige (micro)klingen, die waarschijnlijk na het verlaten van het kamp mee werden genomen. Het quasi ontbreken van gemene werktuigen wijst erop dat er slechts een beperkt aantal domestieke activiteiten werden uitgevoerd en dat de focus van het kamp gericht was op andere bezigheden.

Vermeersch¹⁹ schreef de site, op basis van de aanwezigheid van spitsen met niet-geretoucheerde basis, driehoeken en microklingen met afgestompte boord, toe aan de 'Groep van Neerharen'.

Situering en vondstomstandigheden

Bij een onderzoek naar de maalstenen uit de collecties van het Gallo-Romeins Museum van Tongeren, kwamen twee bootvormige maalstenen aan het licht (fig. 1-3). Het betreft twee liggers in vesiculaire basaltlava, afkomstig uit het Eifelgebied.

De eerste [inv. nr. TEMP 73] is een bruikleen van J. Carolus sinds 1987 en werd gevonden op de Gielisheide te Meeuwen, gemeente Meeuwen-Gruitrode (B) bij het uitgraven van een drainagekanaal door landbouwer M. Geussens in 1985 (Creemers 1986). Verdere details over de context zijn onbekend.

Het tweede exemplaar [inv. nr. GRM 10222] werd gevonden op het grondgebied van de gemeente Opgrimbie (B), aan de oostzijde van de Romeinse Heirbaan. De kuil waaruit deze maalsteen kwam, werd in 1963 ontdekt door J. Schurmans tijdens de uitvoering van werken aan zijn woning. Het was onder leiding van A. Claassen dat studenten deze kuil opgroeven. Volgens A. Claassen stamt het vondstenmateriaal uit de tweede tot en met de vierde eeuw n. Chr. en dateert de kuil mogelijk uit de vijfde eeuw n. Chr. (Claassen 1964), wat niet kan bekrachtigd worden (Mertens 1964). In de desbetreffende kuil van 4 m x 2 m waren de resten aanwezig van een eventuele wenteltrap. Mogelijk gaat het om een kelder behorend tot een villa-complex (Claassen 1964) of resten van een bewoning (Mertens 1964). Ook andere vondsten wijzen duidelijk op Romeinse aanwezigheid en activiteit in Opgrimbie (Mertens 1959; Roossens 1963; Janssen 1979; Mertens 1980; De Boe 1980; De Boe 1981; Centrale Archeologische Inventaris).

De vondsten uit de vulling van de kuil omvatten stukken *tegulae* en *imbrices*, scherven aardewerk, houtskool en verbrande klei, brokken beton, gesmede nagels, metaalslakken en “een tiental dikke en dunnere zeer broze stukken van Eifelmolenstenen”. Claassen vermeldt specifiek een groot maalsteenfragment van vermoedelijk 1 m diameter en “een drietal loden blokjes die kennelijk als vulling van natuursteen gediend hebben” (Claassen 1964) te interpreteren als lood voor de verankering van het molenijzer/meenemer. Het gaat in totaal over dertien fragmenten in vesiculaire basaltlava en

Fig. 1. Maalstenen uit Opgrimbie (GRM 10222) en Meeuwen (TEMP 73).

Fig. 2. Maalstenen uit Meeuwen (TEMP 73) en Opgrimbie (GRM 10222).

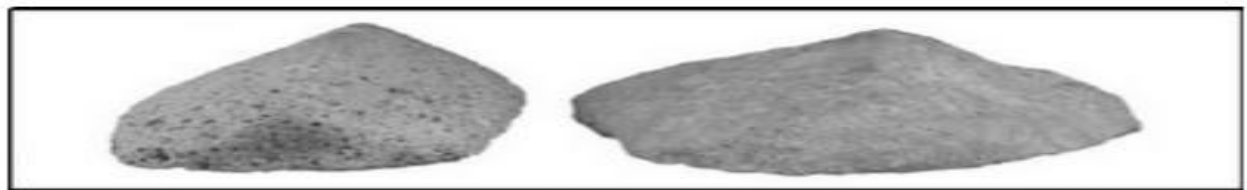

Fig. 3. Maalstenen uit Meeuwen (TEMP 73) en Opgrimbie (GRM 10222).

twee fragmenten in zandsteen (grofkorrelige conglomeratische zandsteen met keitjes met sterk variërende korrelgrootte & rode conglomeratische zandsteen, zonder toermalien) van acht maalstenen, waarvan zeven roterende Romeinse maalstenen en één bootvormige ligger.

2. Beschrijving en datering

De maalsteen uit Meeuwen (fig. 4) is een bijna volledige ligger van 3,40 kg met driehoekige doorsnede, behorend tot het type van de "bootvormige maalsteen met halfhoge kiel", met de volgende maximale afmetingen: 34 cm (L) x 17,5 cm (B) x 6,6 cm (H). Noch werktuigsporen, noch glans door wrijving zijn zichtbaar. De hellingsgraad van de flanken ten opzichte van het maalvlak bedraagt 32° voor de licht concave flank en 34° voor de rechte flank. Het centrale deel van het actieve maalvlak is licht concaaf.

Het exemplaar uit Opgrimbie (fig. 5) is een onvolledige ligger van 3,35 kg met driehoekige doorsnede, eveneens behorend tot het type van de 'bootvormige maalsteen met halfhoge kiel', met de volgende maximale afmetingen: 26,2 cm (L) x

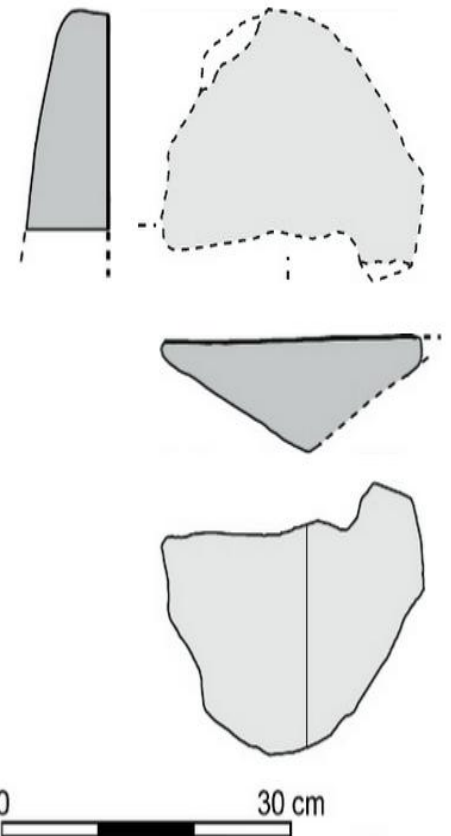

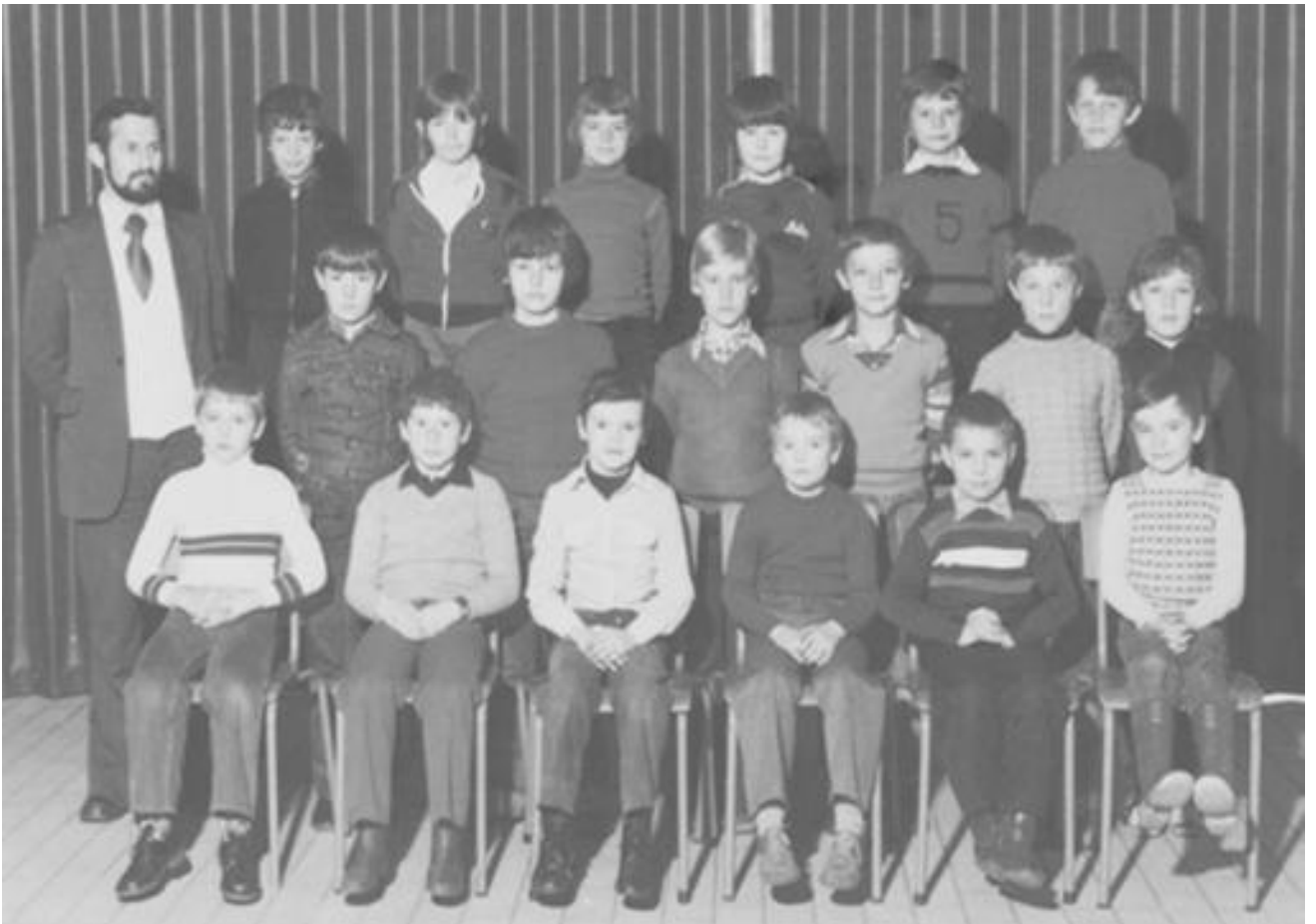
Fig. 5. Maalsteen uit Opgrimbie (GRM 10222).

15,6 cm (B) x 8,3 cm (H). Noch werktuigsporen, noch glans door wrijving zijn zichtbaar. De hellingsgraad van de flanken ten opzichte van het maalvlak bedraagt 28° voor de eerder rechte/licht bolle flank en 31° voor de licht concave flank. De afgebroken zijde vertoont een golvend oppervlak. Het centrale deel van het actieve maalvlak is horizontaal, terwijl de perifere zone meer slijtage vertoont en licht afhelt.

Voor de datering hebben we ons gebaseerd op de typologie van Mangartz (Mangartz 2008, 27, afb. 5 naar Holtmeyer-Wild, 36-37) en stemmen onze maalstenen overeen met het type 3a + 3b = *bootförmige Reibsteine* (Late Ha/LT). Volgens de typologie van Crawford en Röder (Crawford & Röder 1955, 69, fig. 1: type 2; Röder 1958, 269, fig. 1: type 2) waarbij onze maalstenen quasi identiek zijn aan type 2, is de datering voor dit type Hallstatt C 800-600 v. Chr. (Crawford & Röder 1955, 70). Deze typologie steunt volgens Crawford en Röder op vondsten uit gedateerde nederzettingen (Crawford & Röder 1955, 68). Over de typologieën is evenwel discussie (van den Broeke 1987 over Joachim 1985 en van Heeringen 1985; van den Broeke e.a. 2010 over Joachim 1985 en Hörter 1994). De maalsteen uit Opgrimbie is een protohistorische maalsteen, hergebruikt in de Romeinse tijd.

Het ontbreekt ons voorlopig nog aan identieke types uit vesiculaire basaltlava met driehoekig lichaam in doorsnede binnen Limburg en ook in de ruimere regio. Maalstenen zijn lang een verwaarloosde categorie geweest binnen vondstenensembles waardoor het niet altijd vanzelfsprekend is om vergelijkingsmateriaal te vinden. Zo leverde de IJzertijd nederzetting op de Staberg van Rosmeer (B) eerder vlakke broodvormige maalstenen waarvan de grondstof niet werd gedefinieerd (Roosens & Lux 1969). De opgraving van de La Tène nederzetting van Longlier-Masil, provincie Luxemburg (B), bracht twee bootvormige maalstenen aan het licht uit arkose, maar deze zijn "*forme ovulaire, face supérieure pratiquement ou parfaitement plane, base bombée*" (Cahen-Delhay 1979) en zijn bijgevolg niet driehoekig in doorsnede. In Orp-le-Grand, gemeente Orp-Jauche, provincie Waals-Brabant (B) werden op de IJzertijdsite gelijkaardige maalsteenfragmenten opgegraven, waarvan de grondstof van alle vier exemplaren eveneens werd gedefinieerd als arkose (Cahen-Delhay 1973). Op de site Ressen-Zuiderveld, gemeente Nijmegen (NL), werd een bootvormige maalsteen uit Eifel basaltlava met een in doorsnede 'ongeveer driehoekig' lichaam blootgelegd. Het betreft een vrijwel gave ligger behorend tot de late Bronstijd of vroege IJzertijd (van den Broeke e.a. 2010, 107-108, fig.

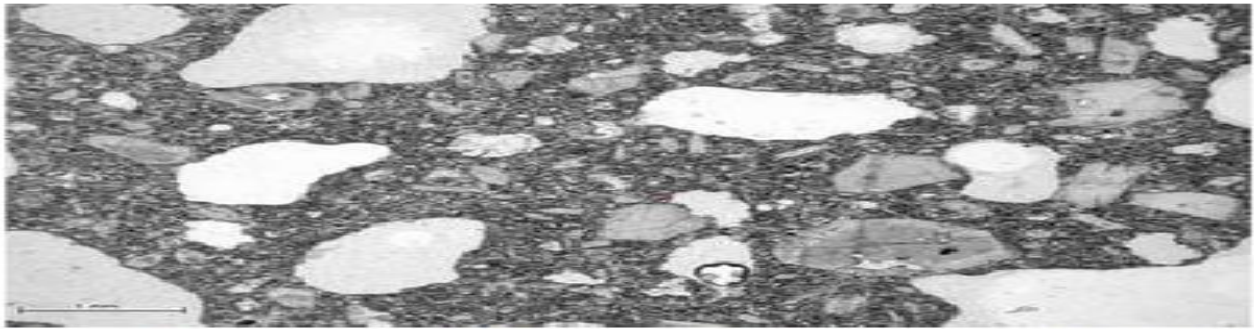

Fig. 6. Microscopisch beeld van een slijpplaatje van staal TEMP 73, genomen in doornvallend gepolariseerd licht zonder gekruiste polarisatoren. Opvallend zijn de vrij grote gezonde fenokristen van clinopyroxeen in een fijnkorrelige grondmassa.

8.3). De onderzijde van deze laatste is evenwel bol, in tegenstelling tot de exemplaren uit het museum.

3. Herkomstanalyse

3.1 Petrografie

Macroscopisch kan de maalsteen uit Opgrimbie (GRM 10222) beschreven worden als grijze vesiculaire lava, waarschijnlijk uit het Eifelgebied. Een staal wordt op dit ogenblik onderzocht door T. Gluhak. De resultaten zullen gepubliceerd worden in *ATVATVCA* in 2014.

Het petrografisch onderzoek van de maalsteen uit Meeuwen (TEMP 73), waarvan de uitgebreide resultaten eveneens in *ATVATVCA* zullen gepubliceerd worden, gebeurde ook door T. Gluhak.

Macroscopisch kan de maalsteen beschreven worden als een grijze vesiculaire lava waarbij grote, met elkaar verbonden blaasjes een sterk poreus netwerk uitbouwen. Talrijke witte (dominant), gele en oranje opvullingen van de blaasjes zijn zichtbaar. In de kern of op een breukvlak van de steen zijn groene insluitsels herkenbaar. Pyroxeenfenokristen zijn amper zichtbaar. Een vloeistruktuur is mogelijk aanwezig (Melkert & Kars 2012).

Microscopisch is het onderzochte staal (fig. 6) een sterk vesiculair porfirisch gesteente met grote fenokristen van clinopyroxeen, die zelfs met het blote oog zichtbaar zijn. Petrografisch kan het gesteente als een Basaniet geklassificeerd worden. De meeste fenokristen bestaan uit clinopyroxeen, olivien-fenokristen daarentegen zijn minder talrijk. Sommige van de clinopyroxeen-fenokristen vertonen een duidelijke zonering in de buitenste rand, andere hebben een donkere kern. De olivien-fenokristen zijn veel kleiner en vertonen een beginnende verwerking. De microlithische grondmassa bestaat hoofdzakelijk uit clinopyroxeen, nefelien, ertsmineralen, leuciet, perovskiet en meliliet. Dit laatste mineraal is sterk

verweerd en vertoont een honinggele kleur. Het slijpplaatje van staal TEMP 73 werd microscopisch vergeleken met slijpplaatjes van gekende Romeinse extractiesites van Basaniet in de Eifel, die ook reeds tijdens de pre-Romeinse periode in gebruik waren (Hörter 1994). Hieruit blijkt dat de petrografische karakteristieken van de onderzochte maalsteen goed overeenkomen met deze van de Eichholz extractiesites uit de Westelijke Vulkaaneifel (fig. 7). Op basis van petrografische karakteristieken kan de herkomst van staal TEMP 73 uitgesloten worden van de exclusief pre-Romeinse extractiesites zoals deze van Ruderbüsch.

3.2 Geochemische evaluatie

Voor een exacte herkomstbepaling werd de geochemische samenstelling van de maalsteen vergeleken met de geochemische gegevens van materialen uit verschillende pre-Romeinse tot Romeinse extractiesites van de Eifel regio (Gluhak & Hofmeister 2009; 2011). De resultaten van dit onderzoek evenals de normatieve mineralogische samenstelling van staal TEMP 73, worden in onderstaande tabel weergegeven:

	Temp 73
SiO ₂ (%)	42,75
Al ₂ O ₃	12,21
Fe ₂ O ₃ (t)	11,43
MnO	0,19
MgO	10,21
CaO	15,64
Na ₂ O	2,01
K ₂ O	1,93
TiO ₂	2,80
P ₂ O ₅	0,84
LOI	2,34
anorthiet	18,59
diopsied	34,24
olivien	17,30
magnetiet	1,67
ilmeniet	5,32
apatiet	1,83
nefelien	9,21
leuciet	8,94
Ca-orthosilicaat	3,54

Familie Meyers – Welkenhuyzen

Zittend op schapenvel Meyers Ida Eerste Rij vLnR Josephine – Joseph (vader) – Francine (tussen de knieën) – Maria – Helena – Bertha – Maria Welkenhuyzen (moeder) – Alice (op de schoot) – Leon Boven vLnR Catharina – Jan – Jozef

Gouden Bruiloft Meyers Joseph – Welkenhuyzen Maria

Onderste Rij vLnR Leon – Francine – Catharina – Alice – Josephine – Maria – Ida – Jozef Boven vLnR Helena – Jan – Bertha

De geochemische data van de basaniet- en melanefelien gesteente-extractiesites uit de Eifel worden samen geclusterd met deze van ons artefact. Indien het artefact afkomstig is uit één van deze extractiesites, dan zal het worden toegekend aan de overeenkomstige cluster. Indien dit niet het geval is dan zal dit leiden tot een aparte cluster (voor meer details over deze data-transformatie en clustermethode, zie Gluhak & Hofmeister 2009 en 2011). Uit de resultaten van deze clusteranalyse blijkt dat staal TEMP 73 inderdaad vervaardigd werd uit basanieten van de Eifel regio. Uitgaande van zestien clusters belandt staal TEMP 73 uiteindelijk binnen een cluster die bijna volledig bestaat uit stalen afkomstig van het Eichholz extractiesite, met één uitzondering (allicht een verkeerde classificatie) uit Rossbüch.

Dit betekent dat het via clusteranalyse niet alleen mogelijk is om een Eifel-herkomstgebied voor staal TEMP 73 aan te tonen, maar dat het tevens mogelijk is om op multivariaat niveau te bewijzen dat het artefact inderdaad afkomstig is uit de extractiesite van Eichholz, ($50^{\circ}17'0,45''\text{N}$ $6^{\circ}41'36,94''\text{E}$) zoals ook al werd aangetoond via petrografische weg en op basis van een eerste geochemische evaluatie.

4. Conclusie

Reeds macroscopisch zijn beide maalstenen van elkaar te onderscheiden en komt alleen de maalsteen uit Meeuwen uit Eichholz. Deze herkomst lijkt vrij uitzonderlijk te zijn. Het lopende onderzoek zal zeker bijkomende interessante gegevens opleveren die uitgebreid besproken zullen worden in de publicatie over de collectie maalstenen van het Gallo-Romeins Museum in de reeks *ATVATVCA* in 2014.

Pièce unique

Tijdens de Indian Summer van 1996 dacht ik: wat zal ik eens doen om doorheen de dagen te raken? Ik heb altijd graag gepeuterd: tussen mijn tenen, in mijn oren, in mijn neus. Een kuil graven aan de achterzijde van de strikt persoonlijke woning zou enig stof kunnen doen opwaaien. Jo Stans, mijn buurman, altijd bereid om mij bij zo'n actie van advies te dienen, zei: 'Tech zou dat neet op ei-jnen daag doen, jong. De geis tech kepot zwei-jte.'

De plek voor de kuil was zorgvuldig uitgekozen. Dat had enkele uren zonder slaap gekost. De afmetingen waren bepaald op een lengte van 180 centimeter, een breedte van 90 cm met een maximale hoogte van 100 cm. De schup was tevreden nog eens een keer in de buitenlucht te komen en deed onder mijn handeling wat er van een schup in zulke omstandigheid verwacht wordt. Let wel: na een half uur had ik een flesje bier nodig om het eerste opgewaaide stof weg te spoelen. En vermits een mens niet op één been kan staan...

En weer kwam Jo Stans kijken hoe de kwestie verliep. 'Luk-ket jong?' En ik: 'Joa, joa.'

Ik raakte zevenentwintig centimeter diep. Tegen het avondeten was dat zelfs zestig centimeter.

's Anderdaags ging de bezigheid onverdroten verder. Gek was wel de gedachte: een hoogte van 100 cm halen en toch alsmaar dieper graven, het leven verloopt raar.

Een overpeinzing die mits het gebruik van twee, drie flesjes bier op een zijspoor gezet werd.

Opeens, vierentachtig centimeter diep, klonk er een krassend geluid. Weer zo'n stuk baksteen dat het daglicht zou kunnen aanschouwen, dacht ik. Daarvan was er al een hele hoop uit de grond gepeuterd. Eerst gaf ik mezelf nog de toelating om te pauzeren met een flesje bier of vier, vijf. En Jo Stans stak weer het hoofd boven de ruitjesdraad die onze eigendommen markeert.

'Dat begint goad veuroet te goan,' was z'n opmerking. 'Joa, joa,' zei ik.

Neen, dit keer was het geen brik. Daar verscheen een vorm met iets als een tekening. De schup ging aan de kant. Met zachte hand wreef ik een beetje over het voorwerp. De tekening begon te lijken op een gezicht. Met de minuut werd het duidelijker dat hier, in mijn kuil, een boeiende vondst voor het opdiepen lag. En jawel hoor, het potje zag er na enige bewerking met een vochtige doek, werkelijk uniek uit. Verdiende ik op dit ogenblik niet een flesje bier of zes?

De bijzonderheid van het stuk werd ook door de eminente Maastrichtse professor K.U.C.H. Hoes in meerdere toonaarden bezongen. Na grondige inspectie wist de man te vertellen dat het hier om een Romeinse gezichtsurne in terracotta ging uit ongeveer 2453 voor Christus. Hij wilde meteen een mooie som op tafel leggen. Dat weigerde ik radicaal en het pièce unique kwam mee terug naar Grimbede.

Al jaren staat het dus te pronken aan de linkerkant op mijn eettafel. Gevuld met een vochtinbrengende zalf op basis van Italiaanse wortelen. 't Is dus eigenlijk, feitelijk niet meer of niet minder dan een potteke met vet.

